

Sermaye Kaybı/Borca Batıklık Durumunda YK'nın Görev ve Yetkileri

İhtimaller	YK'nın Görevleri	Bağlı Sonuçlar
<p style="text-align: center;">1. Varsayım</p> <p style="text-align: center;">Son Yıllık Bilançoya* Göre</p> <p>Sermaye + Kanuni Yedek Akçeler Toplamının <u>Yarısı-nın</u> Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kılması (TK 376/1) (= Sermaye kaybı)</p> <p>Notlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kast edilen yılsonu bilançosudur. (Örneğin, 2015 yılı için değerlendirme yapılırken 2014 yılı bilançosu). Yılsonu bilançosunda aktifler, defterde kayıtlı/iktisap değerleri ile yer alır. <u>Yılsonu bilançosunun yanı sıra, karşılıksızlığın bir ara bilançodan anlaşılması durumunda da TK 376/1-2 uygulanabilir.</u> •• Kanuni yedek akçe (Kanun gereği ayrılan) kavramı ve kaynakları için bkz. TK 519-520. Buna karşın TK 520'de düzenlenen yedek akçenin TK 376/1 ve TK 376/2 uyarınca yapılacak hesaplamada dikkate alınıp alınmayacağı hususunda görüş farklılıkları mevcuttur. <p>İsteğe bağlı/olağanüstü yedekler hesaba katılmamış, böylece bunların iyileştirici önlemler kapsamında sermayeye eklenmesi yolu açık tutulmuştur.</p>	<p>a) Çağrı:</p> <p>YK, buna ilişkin gündemi de belirleyerek GK'yı <u>hemen</u> toplantıya çağırır. GK, farklı bir gündem ile toplantıya çağırılmış olsa dahi bu husus genel kurulda görüşülür (Tebliğ 5/2; karş. TK 413/2).</p> <p>b) GK'ya iyileştirici önlemler/tedbirler sunma/bildirme:</p> <p>YK, uygun gördüğü iyileştirici önlemleri/ tedbirleri (kısa, orta ve uzun vadeli olabilir) toplantıya çağırıldığı GK'ya sunmalıdır.</p> <p>Önlemler, somut kayba ilişkin veya kaybı gidermeye ve durumun iyileştirilmesine yönelik olmalıdır. Örneğin, sermaye artışı veya azaltılması, atıl varlıkların satışı, bağlı yedeklerin çözülmesi gibi.</p>	<p>1) GK, YK'nın sunduğu iyileştirici önlem önerileri ile bağlı değildir. Toplantıda, gündemdeki iyileştirici önlemler kapsamında [gündeme bağlılık ilkesini (TK 413/2) ihlâl etmeksizin] YK'nın sunduklarını değiştiren veya başka iyileştirici önlemler de (=kararlar da) alabilir. Örneğin yetersiz görülen YK üyeleri azledilebilir, huzur/ücret haklarında kısıtlamaya gidilebilir vs. Hatta genel kurulun, şirketin bu mali durumu ve önerilen iyileştirici önlemler kendisine sunulmasına rağmen, herhangi bir iyileştirici önleme karar vermemesi dahi mümkündür.</p> <p>2) YK, GK tarafından alınan/GK kararına bağlanan iyileştirici önlemlerden, yetkisi kapsamında olup da yapılması gerekenleri, gecikmeksizin yapmakla yükümlüdür. Aksi takdirde, çağrı yapmayan, iyileştirici önlemleri sunmayan ve bunlardan bizzat yapması gerekenleri yapmayan YK üyelerinin sorumluluğu gündeme gelir. İyileştirici önlemler listesini GK'ya sunmuş olması, YK'yı tek başına sorumluluktan kurtarmaz.</p> <p><i>[3) TK 139/1 hükmünde, bu haldeki şirketin, sermaye kaybını karşılayabilecek tutarda serbestçe tasarruf edilebilen özvarlığa sahip bir şirketle birleşmesi imkânına da yer verilmektedir. Ancak, eğer birleşme yeni kuruluş şeklinde gerçekleştirilirse [TK 136/1-(b)] veya devralma yoluyla birleşmede mali durumu bozuk olan şirket "devrolunan şirket" (TK 136/2) durumunda ise burada gerçek bir mali iyileştirmenin söz konusu olmadığı söylenebilir. Zira bu iki varsayımda mali durumu bozuk olan şirket tüzel kişiliğini kaybedecektir (bu açıdan bkz. TK 152/3).]</i></p>
<p style="text-align: center;">2. Varsayım</p> <p style="text-align: center;">Son Yıllık Bilançoya Göre</p> <p>Sermaye + Kanuni Yedek Akçeler Toplamının <u>Üçte İkisinin</u> Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kılması (=Sermaye kaybı)</p>	<p>Çağrı:</p> <p>GK <i>derhal</i> toplantıya çağırılır. GK, farklı bir gündem ile toplantıya çağırılmış olsa dahi bu husus genel kurulda görüşülür (Tebliğ 5/2; karş. TK 413/2).</p> <p>TK 376/1'deki "<i>hemen</i>" sözcüğü ile buradaki "<i>derhal</i>" kelimesi hukuken aynı anlamda olup, genel kurulun mümkün</p>	<p>1) GK, sermayenin kalan 1/3'ü ile <i>yetinme</i> kararı alabilir. Yetinme kararı, 2/3 oranında sermaye azaltılması yapılmak suretiyle olur. Sermaye azaltılması hâlinde zarar miktarı/sermaye kaybı (2/3) bilanço dışına çıkarılmış olur (TK 473, 474/1). (Bu durumda dahi TK 332 hükmündeki asgari sermayeden daha düşük bir sermaye miktarı söz konusu olamaz.)</p> <p>ya da,</p> <p>2) Sermayenin <i>tamamlanmasına</i> karar verebilir¹. Tamamlanma ilk olarak, sermaye kaybının mevcut ortakların tamamı veya bir kısmınca karşılıksız olarak giderilmesi (tek borç ilkesi sebebiyle nisap TK 421/2 gereği oybirliğidir) anlamına gelir.</p>

¹ "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 376 ncı Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ" in (RG 14.09.2018, 30536) 9. maddesi uyarınca ***sermayenin tamamlanması, bilanço açıklarının ortakların tamamı veya bazı ortaklar tarafından kapatılmasıdır. Kanuni yedek akçelerin yitirilen kısımlarının tamamlanmasına gerek yoktur. Sermayenin tamamlanmasına karar verilmesi halinde her ortak zarar sebebiyle karşılıksız kalan tutarı kapatacak miktarda parayı vermekle yükümlüdür. Her ortak, payı oranında tamamlamaya katılabilir ve verdiği geri alamaz. Bu yükümlülük, sermaye konulması veya borç verilmesi niteliğinde olmayıp karşılıksızdır. Ayrıca yapılan ödemeler, gelecekte yapılacak sermaye artırımına mahsuben bir avans olarak nitelendirilmez.***

	<p>ve makul sürede, gecikmeksizin yapılmasını ifade eder.</p> <p>TK 376/2 hükmünde, bu hâlde iyileştirici önlemler ferdileştirilmiş ve yasal zorunlu iki yol öngörülmüştür.</p> <p>Ancak Tebliğ'de, bu iki yola ek olarak, sermaye artırımının da mümkün olduğu düzenlenmiştir [Tebliğ 7/1-(c)].</p>	<p>Ancak, GK, kayıp sebebiyle fiilen ve hukuken 2/3 oranında azalan ve fakat bilançoda kaydı olarak duran sermaye rakamını sermaye artışı suretiyle de düzeltebilir. Buna ancak; (i) önce sermayeyi 2/3 oranında azaltma (TK 473, 474/2) ve aynı miktarda bedelleri tamamen ödenecek ve yeni paylar ihdas edilerek artırma (TK 473/1-c.1=<i>sözleşme değişikliği gerektirmeyen artırım</i>). Esas sözleşmede yazılı olan sermaye miktarı değişmediğinden; fiili durum hukuki duruma uygun hâle getirildiğinden bir esas sözleşme değişikliği söz konusu olmayacaktır). (ii) veya önce bu miktarda azaltma (TK 473, 474/2) ve sonra artırma (=sözleşme değişikliği suretiyle sermaye artırımı) şeklinde yapar. Bu şekilde yapılan artırımda esas sözleşmede yazılı olan sermaye kalemi değiştirileceğinden esas sözleşme değişikliği/sermaye artırımı söz konusu olmaktadır.</p> <p>İşte (i) numaralı varsayım (eşzamanlı azaltım ve artırım) "sermayenin tamamlanması"nın ikinci çeşididir.</p> <p>3) [Tebliğ 7/1-(c) hükmü uyarınca] Sermayenin artırılmasına karar verilebilir. Bu şekilde yapılacak sermaye artırımında genel kurul tarafından:</p> <p>a) Sermayenin zarar sonucu ortaya çıkan kayıp kadar azaltılması ile birlikte eş zamanlı olarak istenilen tutarda artırımına karar verilebilir. Sermayenin azaltılması işlemi ile birlikte eş zamanlı sermaye artırımında artırılan sermayenin en az dörtte birinin ödemesi şarttır [Tebliğ 10/1-(a)]. Eğer bu işlem neticesinde sermaye miktarı "aynı" kalıyorsa, aslında hemen yukarıda açıklanan (i) numaralı "tamamlama" işlemi yapılmış olur.</p> <p>b) Sermayenin zarar sonucu ortaya çıkan kayıp kadar azaltılması yoluna gidilmeden sermaye artırımına karar verilebilir. Bu şekilde yapılacak sermaye artırımında sermayenin en az yarısını karşılayacak tutarın tescilden önce ödenmesi zorunludur. [Tebliğ 10/1-(b)].</p> <p>4) Bu işlemlerden biri yapılmadığı takdirde şirket kendiliğinden sona erer ve tasfiye sürecine girer.</p> <p>[5]TK 139/1 hükmü uyarınca bu tür bir şirketin, sağlıklı bir şirket² ile birleşmesi de mümkündür. Ancak daha yukarıda da ifade ettiğimiz üzere, birleşme yeni kuruluş şeklinde gerçekleştirilirse [TK 136/1-(b)] veya devralma yoluyla birleşmede mali durumu bozuk olan şirket "devrolunan şirket" (TK 136/2) durumunda ise bu şirketin tüzel kişiliği sona ereceği için, bu imkân TK 376/2 hükmünde öngörülen zorunlu yola bir istisna oluşturmaz].</p>
<p>3. Varsayım</p> <p>Borca batıklık şüphesinin bulunması</p> <p>• Borca batıklık, aktiflerin (=mevcutlar ve alacakların)</p>	<p>Ara bilanço çıkarma:</p> <p>YK hem (i) işletmenin devamlılığı esasına göre, hem de (ii) aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden bir ara bilanço çıkartır. Aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden çıkarılan bu ara bilanço, şirketin malvarlığının "gerçek" duru-</p>	<p>Çıkarılan ara bilançoya göre:</p> <p>1) Borca bataklık aktiflerin muhtemel satış fiyatlarına ilişkin bilanço esas olmak üzere, her iki bilançodan da kesin olarak anlaşılıyorsa³,</p> <p>a) YK durumu şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesine bildirerek şirketin iflasını ister. Ancak;</p> <p>aa) Şirketin açığını karşılayacak ve borca batık durumunu ortadan kaldıracak tutardaki şirket alacaklılarından en az birinin yazılı sırada sona gitme (alacaklılar sırası) beyanı varsa (beyan veya şirketle yapılan bir sözleşme biçiminde olabilir), bu beyanın/sözleşmenin bilirdişilerce doğrulanması (yerindeliği, gerçekliği ve geçerliliği) için de iflas davasını gören mahkemeye dava ile birlikte veya sonrasında</p>

² Tebliğ 14/2 uyarınca birleşmeye taraf olan diğer şirketin kaybolan sermayeyi veya borca batıklık durumunu karşılayacak miktarda serbestçe tasarruf edebileceği özvarlığa sahip bulunduğu ve buna ilişkin tutarların, hesap şekli de gösterilerek doğrulandığı veya belirtilen durumların mevcut olmadığının doğrulandığı yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir raporu ile ortaya konulur. Devrolunan şirketlerin denetime tabi olması halinde bu rapor, denetime tabi şirketin denetçisi tarafından da hazırlanabilir.

³ Tebliğ 12/4 uyarınca yönetim organı, **hem işletmenin devamlılığı esasına hem de aktiflerin muhtemel satış değerlerine göre çıkarılan ara bilanço üzerinden aktiflerin şirket alacaklarını karşılamaya yetmediğine karar vermesi** ve 7. maddede belirtilen tedbirleri alması hâlinde şirketin iflası için mahkemeye başvurur. Bu hüküm borca bataklığın her iki bilançodan da kesin olarak anlaşılması gerektiği yönündeki yoruma imkân vermektedir. Oysa şirketin mevcut varlıklarının mevcut varlıklarının gerçek durumunu gösteren muhtemel satış fiyatlarını esas alan ara bilançodur; diğer bilanço ihtimali de içeren bir değerlendirme içerir.

<p>toplam değerinin şirket alacaklılarının alacaklarını karşılamamasını ifade eder.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Borca batıklık ara bilanço ile sabitse mahkemeye başvuru, YK'nın [TK 375/1-(g)] ve tasfiye memurlarının [TK 542/1-(c)] zorunlu görevidir; yapılmaması/ihmal hukuki (TK 553) ve cezai (İİK 345/a) sorumluluk sebebidir. 	<p>munu yansıtır ve şirketin gerçekten borca batık olup olmadığını tespitine yöneliktir.</p> <p>Varlık kalemleri bu ara bilançoda, yılsonu bilançosunun aksine cari değer/aktiflerin satış değeri (bilanço günü satılsaydı kaç lira ise/muhtemel satış değeri) üzerinden bilançoda yer alır. İflas için mahkemeye başvuruya gerek olup olmadığını belirler.</p> <p>İşletmenin devamlılığı esasına göre çıkarılan ara bilançoda ise, faaliyet hâlinde/faaliyetine devam edecek bir işletme/şirket bulunduğu varsayımında, muhtemel değer tespiti yapılır. Muhtemel satış değerleri üzerinden çıkarılan bilanço şirketin borca batık olduğunu gösterse de, örneğin yapılan yatırımlara bağlı beklentilerden hareketle bazı değerlendirme kalemleri değişebilir.</p> <p>Şirket tasfiye hâlinde olsa dahi eğer şirketin borca batık olduğu anlaşılırsa tasfiye memurları durumu derhâl şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine bildirirler ve mahkeme iflasın açılmasına karar verir [TK 542/1-(c)].</p>	<p>başvurur. Bu durumda bilirkişiler sırada sona gitme beyanını doğrularsa, iflasa karar verilmez.</p> <ul style="list-style-type: none"> •Not: Sırada sona gitme, genellikle bu alacağın tahsil güçlüğü, alacaklının aynı zamanda ortak olması gibi durumlarda gündeme gelir. Sırada sona gidildiğinde pasifte bir eksilme, dolayısıyla borca batılıktan çıkma yoktur. Diğer bir ifadeyle şirketin mevcut alacak-borç durumu değişmeyecektir. Ayrıca şirketin diğer alacaklılarının tahsil kabiliyeti artar. <p>bb) YK "sırada sona gitme" beyanı varsa onunla birlikte ve/veya yoksa bile iflas talebiyle birlikte veya bu kapsamda yapılan iflas yarılması sırasında İİK m.285 vd. uyarınca konkordato da isteyebilir (TK 377). Konkordatoyu bir alacaklı da (örneğin, sırada sona giden) isteyebilir. Mahkeme konkordato talebinin kabulüne ya da şirketin iflasına karar verir. İflas kararı ile yönetim kayyımı (YK'nın yerine geçen) veya gözetim ve/veya onay kayyımı (YK'nın karar ve işlemlerini denetleyen/onaylayan) atar (ayrıca bkz. İİK 292 vd.).</p> <p>cc) Borca batıklığın ara bilanço ile sabit olduğu ve yazılı sırada sona gitme beyanının olduğu varsayımında YK ayrıca iflas talebi olmadan da şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesine başvurarak bu beyanın/sözleşmenin bilirkişilerce doğrulanmasını (yerindeliği, gerçekliği ve geçerliliği) talep edebilir. Bilirkişiler sırada sona gitme beyanının yerindeliğini ve gerçekliğini doğrularsa, iflasa gerek kalmaz; aksi varsayımında bilirkişi incelemesi için yapılmış başvuru iflas bildirimini kabul edilir (TK 376/3 son cümle).</p> <p>2) Aktiflerin pasifleri karşıladığı (=borca batıklığın bulunmadığı) anlaşılıyorsa;</p> <ul style="list-style-type: none"> • mahkemeye başvurmaya gerek yoktur. • ancak 2. varsayımdaki şartların oluştuğu anlaşılıyorsa ona göre hareket edilir.
--	---	---

Bilanço Örneği

Aktif Tarafı	Pasif Tarafı
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ödenmiş sermaye 2. Yatırım Malvarlığı <ol style="list-style-type: none"> a. Maddi Yatırım Malvarlığı (Taşınmazlar, makineler, mobilyalar vs.) b. Gayrimaddi Yatırım Malvarlığı [imtiyazlar, fikrî ve sınai haklar (marka, patent vs.)] 3. Dönen Malvarlığı (stoklar, alacaklar) 4. Bilanço zararı 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Esas sermaye 2. Yedek Akçeler <ol style="list-style-type: none"> a. Kanuni yedekler b. İsteğe Bağlı Yedekler 3. Amortismanlar 4. Karşılıklar 5. Ortaklık Borçları 6. Bilanço kârı